

Inicjatywa
Firm
Rodzinnych

GWLAW

WEBINARIUM IFR

Kto pyta, nie błądzi. Fundacja rodzinna w Polsce.

**dr Rafał
Trzeciakowski**

*Radca prawny,
Grabowski i Wspólnicy
Kancelaria Radców
Prawnych*

**Daria
Leszczyk**

*Adwokat,
Grabowski i Wspólnicy
Kancelaria Radców
Prawnych*

**Urszula
Ogorzałek**

*Doradca Podatkowy,
Grabowski i Wspólnicy
Kancelaria Radców
Prawnych*

DATA: 01.06 (czwartek) 10:00-12:00

Agenda spotkania

1. WPROWADZENIE I MODEROWANIE - TOMASZ BUDZIAK
2. CZĘŚĆ TEORETYCZNA - OK. 30 MIN.
3. PYTANIA I ODPOWIEDZI - ZEBRANE
4. Q&A Z UCZESTNIKAMI WYDARZENIA

Fundacja rodzinna w Polsce

Czym jest fundacja rodzinna - podstawa prawna

- wrzesień 2019 r. – rozpoczęcie prekonsultacji Zielonej księgi fundacji rodzinnych;
- 22 marca 2021 r. – pierwszy projekt ustawy o fundacji rodzinnej;
- ustawa z dnia 26 stycznia 2023 r. o fundacji rodzinnej (Dz.U. 2023 poz. 326) – wprowadzenie fundacji rodzinnej do polskiego porządku prawnego;
- 22 maja 2023 r. – data wejścia w życie ustawy o fundacji rodzinnej.

Fundacja rodzinna w Polsce

Czym jest fundacja rodzinna - podstawowe zasady funkcjonowania

- założycielem fundacji rodzinnej jest **fundator**, który zamiast podzielić majątek rodzinny pośród swoich sukcesorów, nieodpłatnie przekazuje na rzecz fundacji rodzinnej określone składniki mienia (akcje lub udziały w spółkach, inne papiery wartościowe, nieruchomości, gotówkę czy dzieła sztuki)
- fundacja rodzinna staje się **właścicielem mienia** wniesionego przez fundatora
- fundator nie otrzymuje w zamian **żadnego ekwiwalentu w postaci praw udziałowych**
- fundator kształtuje zasady funkcjonowania fundacji rodzinnej, w szczególności określa **krąg beneficjentów** (co do zasady członków rodziny, choć oczywiście niekoniecznie), którym przyznane zostają sprecyzowane **prawa do świadczeń** oraz mienia fundacji rodzinnej w związku z jej rozwiązaniem

Fundacja rodzinna w Polsce - cele fundacji rodzinnej

Cele fundacji rodzinnej

- zapewnienie funkcjonowania przedsiębiorstwa przez pokolenia;
- zapewnienie wielopokoleniowego zarządzania majątkiem rodzinnym;
- zabezpieczenie majątku rodzinnego przed rozdrobnieniem poprzez jego skonsolidowanie w ramach jednego podmiotu;
- ochrona majątku rodzinnego oraz efektywne zarządzanie tym majątkiem, a także realizacja strategii dalszego jego rozwoju;
- zabezpieczenie interesów beneficjentów, w tym także w ramach przyszłych pokoleń rodziny.

Fundacja rodzinna w Polsce - etap tworzenia fundacji rodzinnej

Do powstania fundacji rodzinnej konieczne jest:

- złożenie oświadczenia o ustanowieniu fundacji rodzinnej w akcie założycielskim albo w testamencie (forma aktu notarialnego);
- ustalenie statutu;
- sporządzenie spisu majątku;
- ustanowienie organów fundacji rodzinnej;
- wniesienie funduszu założycielskiego (min. 100 000 zł) przed wpisaniem do rejestru fundacji rodzinnych, jeśli fundacja ustanawiana jest w testamencie - wniesienie funduszu założycielskiego w terminie dwóch lat od wpisania do rejestru fundacji rodzinnych;
- wpisanie do rejestru fundacji rodzinnych – Sądem rejestrowym będzie Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim.

Fundacja rodzinna w Polsce - statut fundacji rodzinnej

Statut fundacji rodzinnej zawiera

- nazwę i siedzibę fundacji rodzinnej;
- szczegółowy cel fundacji rodzinnej;
- sposób określenia beneficjenta oraz zakres przysługujących mu uprawnień;
- zasady prowadzenia listy beneficjentów;
- zasady, w tym szczegółowy tryb, zrzeczenia się uprawnień przez beneficjenta;
- czas trwania fundacji rodzinnej;
- fundusz założycielski ze wskazaniem mienia wnoszonego do fundacji rodzinnej przez fundatora;
- zasady powoływania, odwoływania, oraz uprawnienia i obowiązki członków organów;
- zasady reprezentacji fundacji rodzinnej przez zarząd oraz przez inne organy w wypadkach wskazanych w ustawie;
- podmiot uprawniony do zatwierdzenia czynności zarządu fundacji rodzinnej w organizacji;
- wskazanie co najmniej jednego beneficjenta uprawnionego do uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów;
- zasady zmiany statutu;
- przeznaczenie majątku fundacji rodzinnej po jej rozwiązaniu, w tym określenie beneficjenta uprawnionego do mienia w związku z rozwiązaniem fundacji rodzinnej.

Fundacja rodzinna w Polsce - fundator

- fundatorem fundacji rodzinnej będzie mogła być wyłącznie osoba fizyczna posiadająca pełną zdolność do czynności prawnych;
- fundację rodzinną będzie mogło utworzyć kilku fundatorów, w tym osoby niespokrewnione ze sobą;
- fundacja rodzinna utworzona w testamencie będzie mogła mieć tylko jednego fundatora;
- fundator będzie mógł upoważnić inną osobę do wykonywania przysługujących mu uprawnień;
- prawa i obowiązki fundatora mają być niezbywalne, statut nie będzie mógł stanowić inaczej.

Fundacja rodzinna w Polsce - beneficjenci

osoby fizyczne, organizacje pożytku publicznego, fundatorzy

- prawa i obowiązki beneficjenta mają być niezbywalne;
- zrzeczenie się uprawnień przez beneficjenta wymagać będzie zachowania formy pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym;
- zrzeczenie się wszystkich uprawnień przez beneficjenta ma być równoznaczne ze zrzeczeniem się statusu beneficjenta;
- beneficjent ma mieć prawo do:
- uzyskania informacji o działalności fundacji, w tym do
 - wglądu do dokumentów fundacji rodzinnej;
 - żądania wyjaśnień od zarządu;
- uczestnictwa w zgromadzeniu beneficjentów, jeżeli tak stanowić będzie statut.
-

Fundacja rodzinna w Polsce - działalność gospodarcza

Dozwolony zakres

- zasada ogólna: **fundacja rodzinna nie prowadzi działalności gospodarczej**
- wyjątek: przypadki ściśle wskazane w art. 5 FundRodzU
- fundacja rodzinna może prowadzić działalność gospodarczą tylko w zakresie:
 - zbywania mienia, o ile mienie to nie zostało nabyte wyłącznie w celu dalszego zbycia;
 - najmu, dzierżawy lub udostępniania mienia do korzystania na innej podstawie;
 - przystępowania do spółek handlowych, funduszy inwestycyjnych, spółdzielni oraz podmiotów o podobnym charakterze, mających swoją siedzibę w kraju albo za granicą, a także uczestnictwa w tych spółkach, funduszach, spółdzielniach oraz podmiotach;
 - nabywania i zbywania papierów wartościowych, instrumentów pochodnych i praw o podobnym charakterze;

Fundacja rodzinna w Polsce - działalność gospodarcza

Działalność gospodarcza - dozwolony zakres

- udzielania pożyczek: (1) spółkom kapitałowym, w których fundacja rodzinna posiada udziały albo akcje, (2) spółkom osobowym, w których fundacja rodzinna uczestniczy jako wspólnik oraz (3) beneficjentom;
- obrotu zagranicznymi środkami płatniczymi należącymi do fundacji rodzinnej w celu dokonywania płatności związanych z działalnością fundacji rodzinnej;
- produkcji przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych, z wyjątkiem przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych uzyskanych w ramach prowadzonych działów specjalnych produkcji rolnej oraz produktów opodatkowanych podatkiem akcyzowym, o ile ilość produktów roślinnych lub zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, użytych do produkcji danego produktu stanowi co najmniej 50% tego produktu;
- gospodarki leśnej.

Fundacja rodzinna w Polsce - działalność gospodarcza

Działalność gospodarcza - dozwolony zakres

- fundacja rodzinna może nabyć przedsiębiorstwo osoby fizycznej, ale w praktyce nie będzie mogła kontynuować jego działalności w dotychczasowym zakresie
- działalność gospodarcza prowadzona w zakresie wskazanym w art. 5 FundRodzU korzysta ze zwolnienia z podatku dochodowego
- jeśli zakres wykonywanej działalności gospodarczej będzie szerszy, to fundacja rodzinna zapłaci podatek w wysokości 25% podstawy opodatkowania (stawka sankcyjna)

Fundacja rodzinna w Polsce - rozwiązanie fundacji rodzinnej

Rozwiązanie fundacji rodzinnej

- co do zasady fundacja rodzinna powinna być tworzona na pokolenia
- ustawa o fundacji rodzinnej dopuszcza jej rozwiązanie i likwidację
- fundacja rodzinna ulega rozwiązaniu, w przypadku gdy:
 - zaszły okoliczności wskazane w statucie, w szczególności upłynął okres, na jaki fundacja rodzinna została powołana, zrealizowany został cel fundacji rodzinnej, brak jest możliwości dalszej realizacji celu fundacji rodzinnej lub jego realizacja wiąże się z nadmiernymi trudnościami, a usunięcie przeszkód nie może nastąpić bez konieczności poniesienia niewspółmiernie wysokich kosztów
 - jest zarządzana w sposób oczywiście sprzeczny z jej celem lub interesami beneficjentów
 - z innych ważnych powodów kontynuowanie działalności fundacji rodzinnej jest niecelowe

Organy fundacji rodzinnej

Organy fundacji rodzinnej - zadania zarządu

- prowadzenie spraw fundacji rodzinnej oraz reprezentowanie jej na zewnątrz,
- realizacja celów fundacji rodzinnej określonych w statucie,
- podejmowanie czynności związanych z zapewnieniem płynności finansowej i wypłacalności fundacji rodzinnej,
- tworzenie, prowadzenie i aktualizacja listy beneficjentów zgodnie z przepisami ustawy oraz zasadami zawartymi w statucie,
- informowanie beneficjenta o przysługującym mu świadczeniu,
- realizacja świadczeń przysługujących beneficjentowi.

Organy fundacji rodzinnej

Organy fundacji rodzinnej - rada nadzorcza

- co do zasady, organ fakultatywny, a obowiązkowy gdy liczba beneficjentów będzie przekraczać 25 osób,
- członkowie rady nadzorczej powoływani są na pięcioletnią kadencję, chyba że statut stanowi inaczej,
- pełnić funkcje nadzorcze w stosunku do zarządu w zakresie przestrzegania prawa i postanowień zawartych w statucie,
- statut może rozszerzyć uprawnienia rady nadzorczej (np. zgoda na czynności zarządu).

Organy fundacji rodzinnej

Organy fundacji rodzinnej - zgromadzenie beneficjentów

- fundator w statucie ustanawia zgromadzenie beneficjentów,
- tworzą go będą beneficjenci, którym w statucie przyznano uprawnienie do uczestnictwa w nim,
- zgromadzenie, co do zasady, zwołuje zarząd, chyba że statut stanowi inaczej,
- podejmuje uchwały w sprawach wymienionych w ustawie lub statucie, np. uchwały w sprawie podziału lub pokrycia wyniku finansowego netto,
- w przypadku śmierci fundatora i braku rady nadzorczej powołuje i odwołuje członków zarządu fundacji.

Audyt i odpowiedzialność cywilnoprawna w fundacji rodzinnej

Odpowiedzialność cywilno prawna

Członek zarządu, członek rady nadzorczej oraz likwidator ponoszą odpowiedzialność wobec fundacji rodzinnej za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami statutu, chyba że nie ponoszą winy.

Przesłanki odpowiedzialności:

- wyrządzenie fundacji rodzinnej szkody;
- bezprawność działania lub zaniechania członka organu, rozumiana jako naruszenie przepisów prawa lub postanowień statutu danej fundacji rodzinnej;
- istnienie związku przyczynowego pomiędzy powstałą szkodą a działaniem lub zaniechaniem osoby odpowiedzialnej (por. przepis art. 361 § 1 KC)
- Zawinienie

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

Podatek CIT

Fundacja rodzinna jest zwolniona podmiotowo z CIT:

- wniesienie aktywów;
- prowadzenie działalności w zakresie dopuszczonym ustawą;
za wyjątkiem:
- działalności gospodarczej wykraczającej poza zakres zdefiniowany w ustawie;
- podatek od przychodów z budynków;
- podatek przy wypłacie świadczeń oraz przy rozwiązaniu fundacji rodzinnej;
- ukryte zyski,
- Najem ZCP lub przewłaszczenia od podmioty powiązanego, fundatora i beneficjenta.

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

Podatek CIT - brak zwolnienia

- w przypadku prowadzenia działalności wykraczającej poza zakres przewidziany w ustawie – sankcyjna stawka CIT w wysokości 25%.
- pełne rozliczenie klasycznego CIT – przychody podatkowe pomniejszane o koszty podatkowe. Dochód jako różnica.
- jeżeli nie będzie możliwe przypisanie danych kosztów do źródła przychodów, to należy ustalić w takim stosunku, w jakim pozostają osiągnięte w roku podatkowym przychody z tych źródeł w ogólnej kwocie przychodów (art. 24r ust. 2 ustawy CIT. Fundacja nie skorzysta ze zwolnień i odliczeń podatkowych określonych w art. 17-18f.

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

Podatek od przychodów z budynków:

WARUNEK: posiadanie środka trwałego, będącego budynkiem, który:

- a) stanowi własność albo współwłasność podatnika,
- b) został oddany w całości albo w części do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze,
- c) jest położony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Limit 10 mln zł, stawka 0,035 %

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

Podatek CIT stawka 19%

- przychodów z najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, której przedmiotem jest **przedsiębiorstwo, zorganizowana część przedsiębiorstwa lub składniki majątku służące prowadzeniu działalności przez beneficjenta, fundatora lub podmiot powiązany w rozumieniu art. 11a ust. 1 pkt 4 z fundacją rodzinną, beneficjentem lub fundatorem, przy czym wielkość udziałów i praw, o których mowa w art. 11a ust. 2 pkt 1, wynosi co najmniej 5%.**

Brak możliwości zastosowanie stawki 9%

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

Obowiązek podatkowy - ukryte zyski

Wyplata świadczeń na rzecz beneficjenta, fundatora lub podmiot powiązany z beneficjentem, fundatorem lub fundacją rodzinną:

- 1) odsetki, prowizje, wynagrodzenia;
- 2) darowizny lub inne nieodpłatne lub częściowo odpłatne świadczenia;
- 3) Świadczenia niematerialne;
- 4) transakcje nierynkowe;
- 5) pożyczki.

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

Wypłata świadczenia – 15 % CIT

Wypłata świadczenia powoduje konieczność pobrania 15 % CIT

Likwidacja fundacji rodzinnej – 15 % CIT

Podstawa opodatkowania – czysta wartość podatkowa

Przez wartość podatkową mienia, rozumie się wartość niezaliczoną uprzednio w jakiejkolwiek formie do kosztów uzyskania przychodów, jaka zostałaby przyjęta przez fundatora za taki koszt, gdyby składnik ten został przez niego odpłatnie zbyty bezpośrednio przed wniesieniem go do fundacji rodzinnej, nie wyższą od wartości rynkowej tego mienia.

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

Podatek CIT - utrata zwolnienia

Fundacja rodzinna w organizacji **traci prawo do zwolnienia**, o którym mowa w ust. 1 pkt 25, w przypadku gdy nie została zgłoszona do rejestru fundacji rodzinnych w terminie sześciu miesięcy od dnia jej powstania albo postanowienie sądu rejestrowego odmawiające jej zarejestrowania stało się prawomocne, przy czym utrata prawa do zwolnienia następuje od dnia powstania fundacji rodzinnej w organizacji.

NALEŻY:

- złożyć zeznanie, za okres od początku jej powstania oraz
- zapłacić podatek wraz z odsetkami za zwłokę, przy czym odsetki nalicza się od następnego dnia po upływie terminu, o którym mowa w art. 27 ust. 1, do dnia zapłaty podatku włącznie

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

Podatek PIT

- Wypłata świadczeń
- Inne źródła przychodów
- Stawki PIT:
 - zwolnienie z PIT „0” grupa podatkowa
 - 10% PIT „I oraz II” grupa podatkowa
 - 15% pozostałe przypadki
- Opodatkowanie PIT a proporcja mienia wniesionego do Fundacji Rodzinnej
- Świadczenia nie podlegają pod opodatkowanie daniną solidarnościową

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

PODATEK OD SPADKÓW I DAROWIZN

Art. 4a. ust. 1. Zwalnia się od podatku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych przez małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę, jeżeli

Do poszczególnych grup podatkowych zalicza się:

- 1) do grupy I - małżonka, zstępnych, wstępnych, pasierba, zięcia, synową, rodzeństwo, ojczyma, macochę i teściów;
- 2) do grupy II - zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych;
- 3) do grupy III - innych nabywców.

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

FUNDACJA RODZINNA NA TLE INNYCH USTAW PODATKOWYCH

Fundacja rodzinna prowadząca działalność w myśl ustawy o VAT podlega klasycznym zasadom opodatkowania

Podatek od nieruchomości – płaci właściciel nieruchomości

Podatek od środków transportowych – osoby prawne będące właścicielami pojazdów

Podatek akcyzowy – podmioty które dokonują czynności podlegających opodatkowaniu akcyzą lub wobec których zaistniał stan faktyczny, który podlega opodatkowaniu akcyzą, w tym podmiot

Podatek od spadków i darowizn – zwolnienie

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

FUNDACJA RODZINNA NA TLE INNYCH USTAW PODATKOWYCH

GAAR – klauzula generalna przeciwko unikaniu opodatkowania

Jak się zabezpieczyć?

Ustawowe wykorzystanie Fundacji rodzinnej – główny cel – umożliwienie sukcesji i akumulacji kapitału.

MDR – schematy podatkowe

Opodatkowanie w fundacji rodzinnej

Rachunkowość w fundacji rodzinnej

Fundacja rodzinna będzie miała obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych zgodnie z ustawą o rachunkowości (art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o rachunkowości). Zarząd fundacji rodzinnej będzie kierownikiem jednostki i będzie odpowiadał za wszystkie obowiązki wynikające z ustawy o rachunkowości (art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości).

Po przekroczeniu limitów a art. 64 ustawy o rachunkowości wystąpi konieczność badania sprawozdania finansowego.

Obowiązkowy audyt zarządzania aktywami – raz na 4 lata.

Koszty badania oraz prowadzenia rachunkowości zostają po stronie fundacji rodzinnej

Jakie są koszty założenia fundacji rodzinnej?

Jakie są koszty funkcjonowania fundacji rodzinnej?

Czy cudzoziemiec może powołać fundację rodzinną w Polsce?

Czy świadczenia, jakie przysługują beneficjentowi z fundacji rodzinnej, podlegają dziedziczeniu?

Co z zachowkiem w fundacji rodzinnej?

Czy można nadawać wagę głosów beneficjentów?

**Jakie dane o fundacji będą dostępne w rejestrze fundacji rodzinnych?
Czy statut będzie publiczny w aktach fundacji?**

Czy można wyłączyć beneficjenta od udziału w fundacji i jak go spłacić?

Czy w statucie może znaleźć się polityka inwestycja fundacji rodzinnej, co do zarządzania majątkiem fundacji rodzinnej? Wskazówki w jaki sposób fundacja rodzinna ma inwestować?

Jakie kwestie istotne wymagają ustalenia przed przystąpieniem do prac nad statutem fundacji rodzinnej?

Czy fundacja rodzinna może wziąć leasing, kredyt, pożyczkę?

**Jest kilku fundatorów np. małżeństwo czy rodzeństwo.
Jak można wykonywać prawa wspólnie? Co stanie się z FR i jej majątkiem, jeżeli umrze jeden z fundatorów?**

Czy istnieje lub może zaistnieć sytuacja, w której beneficjenci fundacji mogą rozwiązać fundację po śmierci fundatora?

Czy fundator może samodzielnie podjąć decyzję o rozwiązaniu fundacji rodzinnej?

Czy fundator może mieć zawsze prawo wybierania Prezesa Zarządu w fundacji rodzinnej?

Czy fundacja rodzinna może przejąć dług fundatora?

Czy fundator może być jednocześnie jedynym beneficjentem?

Czy fundator będzie miał prawo weta?

Czy lepiej założyć fundację rodzinną w Polsce czy za granicą?

**Fundatorzy mają dzieci z kilku małżeństw.
Jakie to ma znaczenie podatkowe przy wypłatach świadczeń?**

**Co oznacza wartość rynkowa aktywa wnoszonego do FR np. nieruchomości?
Jak to obliczyć?**

Czy fundacja rodzinna odpowiada podatkowo za zobowiązania fundatora?

**Czy adoptowane dzieci, wnuki mogą być beneficjentami?
Jak wyglądają podatki w takiej sytuacji?**

**Po jakiej wycenie wnosić prawa udziałowe w spółce do FR?
Jaka powinna być metodologia wyceny? Czy musi to być wartość rynkowa?**

Czy i w jakim zakresie obowiązuje zwolnienie podmiotowe fundacji jako współnika spółki osobowej? Dotyczy opodatkowania dochodów fundacji rodzinnej.

adw. Daria Leszczyk
daria.leszczyk@gwlaw.pl

Urszula Ogorzałek
doradca podatkowy
urszula.ogorzalek@gwlaw.pl

r.pr. dr Rafał Trzeciakowski
rafal.trzeciakowski@gwlaw.pl

Inicjatywa
Firm
Rodzinnych

GWLAW